

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מורנו ורבנו הגאון ר' עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה

בס"ד גיליון: 1227

הדלקת הנר: 17:53 צאת השבת: 18:52 רבינו תם: 19:27 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: מחר חודש (שמואל א' כ), שבת מברכין.

אוצרות הפרשה

פרשת "בראשית"

"אבי כל תפש כינור ועוגב" [ד, כא].

בכל תחום שהאדם מתעסק בו, ובכל מעשה שהוא עושה, ניתנת בידיו האפשרות לקדש שם שמים, וחלילה להיפך. הכול תלוי בו, ובשאיפותיו, ואם הרצון לקדש את שמו הגדול מקנן בו, יעלה הדבר בידו, למרות כל הקשיים הנראים לכאורה על פני השטח.

להגר"י עמר, שנוגד בצרפת ושימש כרבה של קהילה חשובה, יש שני בנים בצרפת, הנחשבים כנגנים מקצועיים, ושניהם מבוקשים מאוד באירועי-יוקרה הנערכים ברחבי המדינה.

בכל פעם כאשר הם מגיעים לאירוע שכזה, הם משתדלים בכל כוחם לגרום לקידוש שם שמים בעיני העמים. אבל מה שקרה איתם באירוע הנוכחי, עליו אנחנו מספרים עתה, לא קרה מעולם.

גם הגויים שמזמינים אותם להשתתף בקונצרטים, יודעים שאם האירוע מתקיים בשבת, אין כל סיכוי שהאחים עמר יופיעו, וגם אם יהיה זה אירוע האמור להעניק להם תהודה בינלאומית. כל 'האירועים המלכותיים' הללו, שווים בעיניהם כקליפת השום מול מלכותו של מלך מלכי המלכים, ומתנת השבת שנתן לעמו ישראל.

אבל הנה קרה פעם שמארגניו של קונצרט גדול ורב-ערך, לא ידעו משמירת השבת של האחים עמר, והזמינו אותם להופיע באירוע, למרות שהתקיים בשבת. המארגנים ידעו את כוחם בנגינה של האחים היהודים, וכיוון שהיה זה קונצרט חשוב שבו השתתפו מיטב הנגנים מכל העולם, רצו מאוד לשלב בו גם את האחים לבית עמר.

במעמד הפתיחה השתתפו נכבדים רבים לא רק מעולם הנגינה, אלא גם אישי ממשל ידועים, שהעלו אף הם את הביקוש המוגבר לאירוע. המארגנים, בידעם את כוח המשיכה של האחים עמר, שיבצו אותם דווקא באירוע הפתיחה, שהתקיים בליל שבת קודש.

וכמובן, שמידוענו, בניו של הגר"י עמר, הודיעו חד-משמעית שאפשר למחוק אותם מהרשימה. הם יוכלו להגיע רק במוצאי שבת, אז ההשתתפות היא כבר דלה יותר.

המארגנים שמעו, והינהנו בראשם. הם לא האמינו שתיתכן מציאות כזו של אנשים ברמה של האחים עמר, שיוותרו על הופעה מכובדת כל כך, וכל זאת בגלל 'עניין דתי' של שמירת שבת שניתנה לעם היהודי לפני כל כך הרבה שנים. לא האמינו!

ולא מחקו את שמם של האחים מההזמנה ששוגרה לכל הנכבדים, שחלקם אף הגיע לאולם במיוחד כדי לשמוע את כישוריהם של האחים, שהתפרסמו בכל רחבי צרפת כרבי-אמנים.

מיותר יהיה כבר להוסיף שהאחים הגיעו רק במוצאי שבת. ומה קרה אז?

מארגני הקונצרט התפעלו כל כך מ'הפטריוטיות היהודית', כפי שהגדירו זאת, עד שקיבלו החלטה שמהיום והלאה כל אירוע שבו יופיעו נגנים יהודיים, לא יתקיים בשבת. ואמרו מארגני הקונצרט:

'אם אנשי מקצוע שכמותכם, מסוגלים לוותר על מידה גדולה כזו של כבוד ויוקרה, ולהישאר בבית רק בגלל השבת שלכם, אות ברור הוא שיש בה, בשבת זו, משהו מקודש שגם אנחנו צריכים להתחשב בו', אמרו (ברכי נפשי).

"לעובדה ולשומרה" [ב, טו].

לעובדה - בששת ימי המעשה, ולשומרה - ביום השבת שאין בו עבודה (חזקוני).

להלן שאלה מעניינת ששלח יהודי יקר במכתבו אל מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א:

'מאחר וקיים מרחק רב מביתי לבית הכנסת, אני נוהג מידי ערב שבת להגיע אל בית הכנסת בנסיעה ברכבי הפרטי. את הרכב אני מחנה בסמוך לבית הכנסת, ובמוצאי השבת חוזר עמו לביתי.

והנה, ברחבת ביתנו, קיים מתחם חנייה פרטי, וכאשר הוא נותר ריק בשבת קודש, נהגים מחללי שבתות מגיעים ומחנים שם את רכבם'. האיש הוסיף לציין שביתו ממוקם בסמוך למרכז למקומות בילוי (קניון ומסעדות) הפועלות בשבת, רח"ל, וכיון שבאזור קיים מחסור במקומות חנייה ביום השבת, ישנם נהגים המרשים לעצמם לחדור לרשותו הפרטית ולהחנות שם את רכבם...

ממשיך כותב המכתב ושואל: 'יורני נא כבוד הרב, כיצד עלי לנהוג לנוכח המצב - האם יש לדאוג לנעול את מתחם החנייה הפרטי שלי, כדי למנוע את החוטאים מלחלל שבת ברשותי; או שמא מאחר ואיני עושה שום מלאכה, ולא נותן להם שום כלי עזר לבצע בו את חטאם (ומקום החנייה הוא הרי 'קרקע עולם'), אם כן לא קיימת עלי חובה לסגור את החנייה לפני שבת, ואדרבה, אולי כדאי להרשות להם לחנות שם, כדי שלא יצטרכו להמשיך לעשות 'הקפות' לשם חיפוש מקום חנייה, תוך חילולי שבת נוראים בכל רגע ורגע?...

השיב מו"ר שליט"א:

אמנם מצד דיני שבת נראה שאין מניעה מלהרשות לאנשים לחנות במקום, בכל זאת, יש להורות לבעל החנייה לנעול את מתחם החנייה בשבת ולא להרשות למחללי השבת ליהנות ממנו, כי אם לא יחסום את החנייה, הרי מראה בכך שלא איכפת לו שהשבת הקדושה מחוללת.

והגע בעצמך - יהודי הנוסע ברכב, ומבקש מחבירו להרשות לו להיכנס לחנייתו הפרטית, ובתוך כך צווח בקולי-קולות לעבר חבירו: 'אבא שלך רמאי ונוכל, חצוף ובן-בלעל...!', היעלה על הדעת שמאן-דהוא יתן לו רשות לחנות אצלו, לאחר שחירף וגידף את אביו?! -

אם כן, גם בענייננו נאמר - היאך ניתן לספק מקום חנייה ליהודי שרומס ודורס רח"ל את אבינו שבשמים בחילול השבת הקדושה! ואף שיתכן שהנהגים יצטרכו לחפש מקום חנייה אחר, ויסעו עוד קצת, מכל מקום כיון שבעל החנייה עושה את המוטל עליו, על זה נאמר 'הליעטהו לרשע וימות'. וכל השומרים את השבת יזכו לברכת השבת ולחיים ארוכים (ופריו מתוק).

"לא טוב היות האדם לבדו" [ב, יח].

למה ברא הקדוש ברוך הוא את האדם יחיד, שלא כשאר בעלי החיים שנוצרו יחדיו, זכרים ונקבות? כדי שיטעם טעמה של בדידות, שיקונו על "לא טוב היות האדם לבדו". או אז ידע להוקיר את מתנתו, ולהתייחס אל אשתו בהתאם! הרב קובלסקי זצ"ל היה אומר לאברכים: "הבעל הולך לבית כנסת, מחליף מילה פה ומילה שם, הולך לכולל ללמוד בחבורה, או פונה למקום העבודה. כל אותה עת נמצאת האישה בבית, כלואה בין ארבעה קירות. מסדרת את הדירה, מנקה את החדרים. מכבסת, תולה כביסה, מגהצת. מכינה את ארוחת הצהריים, טורחת לגוון ולהטעים. ואז נפתחת הדלת, והבעל בא הביתה. יושב לשולחן, ומחכה לארוחתו. אוכל, מברך, הולך לנח, קם ושב לענייניו. ומותיר אחריו אוכל על השולחן, כלים בכיור - ואישה פגועה...

איפה הרגש, והיכן הרגישות? איפה הכרת הטוב לזולת - גם לו היה זה אדם זר. הלוא הכול עשתה למענך. כשהיא כלואה בין ארבעת הקירות, ונושאת את נפשה לרגע בו הדלת תיפתח, ובעלה יבוא הביתה. יטעם מן התבשילים, יחמיא לה על טירחתה. יישא עיניו סביב, יראה איך הבית מסודר, וישמיע מילת הערכה. יספר מעט מחוויותיו, את מי פגש ועם מי שוחח, מה שמע ומה ראה. ישתף אותה בעולמו. כל זה - מחיוב הכרת הטוב גרידא. אבל כאן החיוב כפול ומכופל, שכן האישה - הבעל הוא כל עולמה, אליו היא נושאת את נפשה, ובו קשרה את גורלה. אם יהיה אדיש כלפיה - הלוא תהיה אומללה ובודדה כאלמנה בחיי בעלה... כשהבעל נכנס הביתה, מאירות עיניה. משל למה הדבר דומה? לאדם רעב. מביאים לפניו לאכול הוא מושיט את ידו, וחוטפים את הלחם מפניו... והבעלים אינם רעים, חלילה. פשוט אינם מודעים לכך לחשיבות הענין.

ונספר סיפור, ממקור ראשון. הגאון רבי שלום שברון זצ"ל סיפר, שפעם ביקש להיוועץ בגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בעניין חינוכי. עלה לביתו, והרבניית אמרה שעומד הוא לשוב בכל רגע, וכדאי להמתין. ואכן, כעבור שעה קלה שב רבי יחזקאל לביתו, ופניו אורו לקראת אורחו. "שלום, רבי שלום", קרא, "איזה אורח! שבו נא!" הושיבו לצידו, וביקש את סליחתו. קרא לרבנית, שבאה מהמטבח. בפרטי פרטים סיפר לה לאן הלך, את מי פגש, מה אמר לו. מה תכנן להשיג ומה הצליח לפעול. כמה זמן חיכה לאוטובוס ואיך עברה עליו הנסיעה. התעניין מה עשתה הרבנית, מי טילפן ומה מכינה היא לצוהריים. ואז שבה הרבנית למטבח, ורבי יחזקאל נפנה אל אורחו: "אבקש את סליחתו. אבל הבעל יוצא מן הבית והאישה כלואה במטבח. עליו לשתף אותה במאורעותיו, לחלוק עימה את עולמו... והאמת, יכול הייתי לספר לה כל זאת לאחר ביקורו. מדוע עשיתי זאת מיד, ובפניו? כדי שכאשר יחזור מר הביתה, יקרא גם הוא לאשתו, ויספר לה על הפגישה, ידווח לה הכול..." (מעין השבוע).

"ויישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה" [ז, ה].

מעשה בשני סוחרים שנסעו ליריד הגדול לסחור בו - כך פתח הרב "עוללות אפרים" זצ"ל את משלו. מערים שונות היו, ולכל אחר חנות כלבו ענקית בעירו. הואיל ושניהם נזקקו לאותן סחורות ועסקיהם לא התחרו, והחליטו לשתף פעולה ולערך קניותיהם בצוותא. האשראי הבלתי מוגבל וכמות הסחורות הרבה שבדעתם לקנות, בהכרח שיוזילו את המחירים ויגדילו את רווחיהם ואכן, השניים לא הוצרכו לצאת מפתח האכסניה. השמועה שהסוחרים הגיעו ליריד פשטה בכל רחבי היריד, וסוחרים ומתווכים שיחרו למעונם והציעו עסקאות שונות ומגוונות, הביאו דוגמאות והצעות מחיר, והשניים בחנו, דנו, שקלו והחליטו. בא לפנייהם מתווך, ואמר: "שמעתי שאתם קונים סחורות מובחרות בכסף מזומן, אם המחיר הוא מחיר מציאה". "אכן כן", אישרו השניים פה אחד.

"אם כן, עסקה נפלאה לי עבורכם", אמר המתווך. "סחורה מעולה, בפתח ממחצית מחירה! יש כאן שדה עידית המניבה פרי למכביר. בעליה דחוקים בכסף, ומוכנים למכרה במחיצת שוויה. אם תתמקחו מעט - יירד אף ממחיר זה!" "הבה", נצצו עיני האחד. "הבלים", פסק הסוחר השני. התרעם חברו על השלילה הנחרצת: "כיצד חרצת דין? אולי העסקה כדאית ורווחית! לא בכל יום מזדמנת עסקה בשליש המחיר!"

"כדברך כן הוא", הסכים הלה. "אך במה דברים אמורים, עבור מי תהא זו עסקה מוצלחת ורווחית - עבור תושב המקום המחפש פרנסתו בחקלאית. הוא יקנה קרקע זו במחיר מציאה, יעבדה במסירות ותניב לו תגובות. ואם לא עיתותיו בידו להעבירה לקונה המתאים בעסקה שתותיר בידו רווח. אבל אנו, הן סוחרים נוטים ללון אנו, מתגוררים בערים אחרות ועומדים לשוב אליהן בקרוב. רוכשים אנו סחורות שבידינו להעבירן ולטלטלן עימנו - ומה נעשה בקרקע שנשאיר מאחורינו? הן תישאר שוממה ובורה!" הבין חברו, והסכים לדבריו.

והנמשל מובן. נשמתנו ירדה לכאן מהעולם העליון כדי לכוון סחורה במחיר זול ולהביאה למקור מחצבתה שם תרוויח בה רווח עצום: ללמוד תורה, שכל מלה שלומדים או שומעים היא מצוות עשה בפני עצמה, ולסגל מצוות ומעשים טובים. ואין לך מצווה שאינה מנחילה חלק בגן העדן, שהחלק הזעיר ביותר בו טוב ויפה הוא מכל חיי העולם הזה - איזה ריווח עצום ונפלא! והנה בא 'מתווך' וישמו היצר הרע, ומציע לנו עסקה נוצצת במחיר מציאה: לרכוש כאן, בעולמנו זה, 'קרקעות' - נכסים שאין שום אפשרות להעבירם לעולם הנצח ולהמירם באושר המופלא - שהרי "אין מלווין לו לאדם לא כסף לא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד". הן לשוטה ייחשב אם יפתח לבבו לרכוש נכסים אלו, במקום לסגל לעצמו חיי נצח שיעשירוהו שם עושר רב!

וסיים, שזאת רצתה התורה לרמוז לנו בפרשת קין והבל שחילקו ביניהם את העולם: קין נטל את הקרקעות והבל את המטלטלין - לרמוז שהבל ההביל את קנייני העולם הזה שהם הבל הבלים, ובחר בקניינים שיכול 'לטלטלם' עימו לעולם הנצח, ואילו קין נקשר לענייני העולם הזה וקנייניו, באותו סוחר שניפתה לרכוש קרקע בעיר היריד. ואמר הכתוב: "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה".

הבה נפיק את הלקח, ולא נשקע כל כולנו, ולא נשקיע כל הוננו ומרצנו במגרש אותו נאלץ להותיר מאחורינו, אלא נקדיש שעה נוספת לשיעור תורה, נשמע קלטת תורנית בעת הנסיעה, נעיין בספר קודש בשעה פנויה - וה' ישעה אלינו ואל מנחתנו! (מעין השבוע).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ אורית מור בת תלעת ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרהנג ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ אהוד בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ רבי שלום מאיר בן מרדכי ז"ל, לע"נ לי כהן בן פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com